MIEJSCA PAMIĘCI
Piotrków Trybunalski
Wystawa 'Piotrkowianie w Powstaniu'

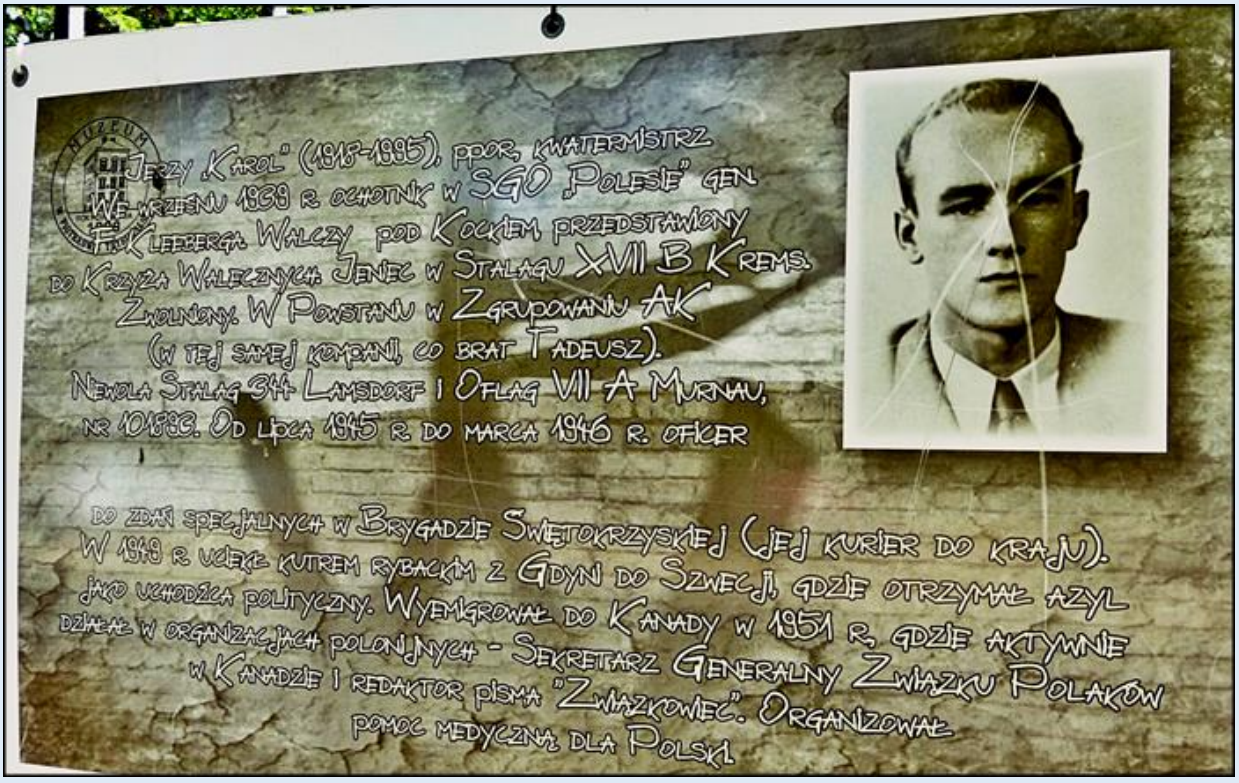

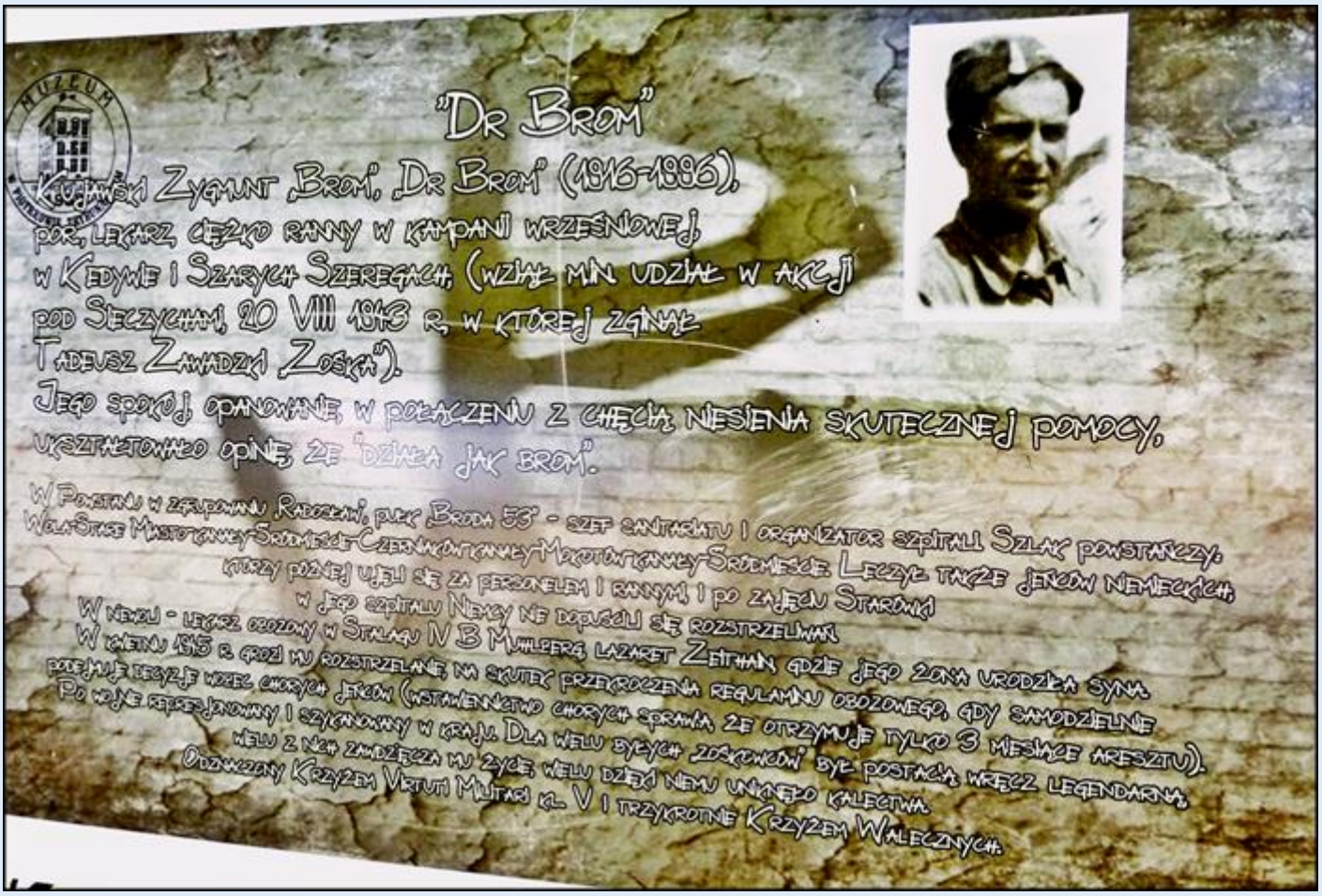
"Dr Brom"
Kujawski Zygmunt „Brom", „Dr Brom" (1916-1996),
por., lekarz, ciężko ranny w kampanii wrześniowej,
w Kedywie i Szarych Szeregach, (wziął min. udział w akcji
pod Sieczychami, 20 VIII 1943 r., w której zginął
Tadeusz Zawadzki „Zośka").
Jego spokój, opanowanie, w połączeniu z chęcią niesienia skutecznej pomocy,
ukształtowało opinię, że "działa jak brom".
W Powstaniu w zgrupowaniu „Radosław", pułk „Broda 53" - szef sanitariatu i organizator szpitali. Szlak powstańczy:
Wola-Stare Miasto-Kanały-Śródmieście-Czerniaków-Kanały-Mokotów-Kanały-Śródmieście. Leczył także jeńców niemieckich,
którzy później ujęli się za personelem i rannymi, i po zajęciu Starówki
w jego szpitalu Niemcy nie dopuścili się rozstrzeliwań.
W niewoli - lekarz obozowy w Stalagu IV B Muhlberg, lazaret Zeithain, gdzie jego żona urodziła syna.
W kwietniu 1945 r. grozi mu rozstrzelanie, na skutek przekroczenia regulaminu obozowego, gdy samodzielnie
podejmuje decyzje wobec chorych jeńców (wstawiennictwo chorych sprawia, że otrzymuje tylko 3 miesiące aresztu).
Po wojnie represjonowany i szykanowany w kraju. Dla wielu byłych „zośkowców" był postacią wręcz legendarną,
wielu z nich zawdzięcza mu życie, wielu dzięki niemu uniknęło kalectwa.
Odznaczony Krzyżem Virtuti Militari kl. V i trzykrotnie Krzyżem Walecznych.

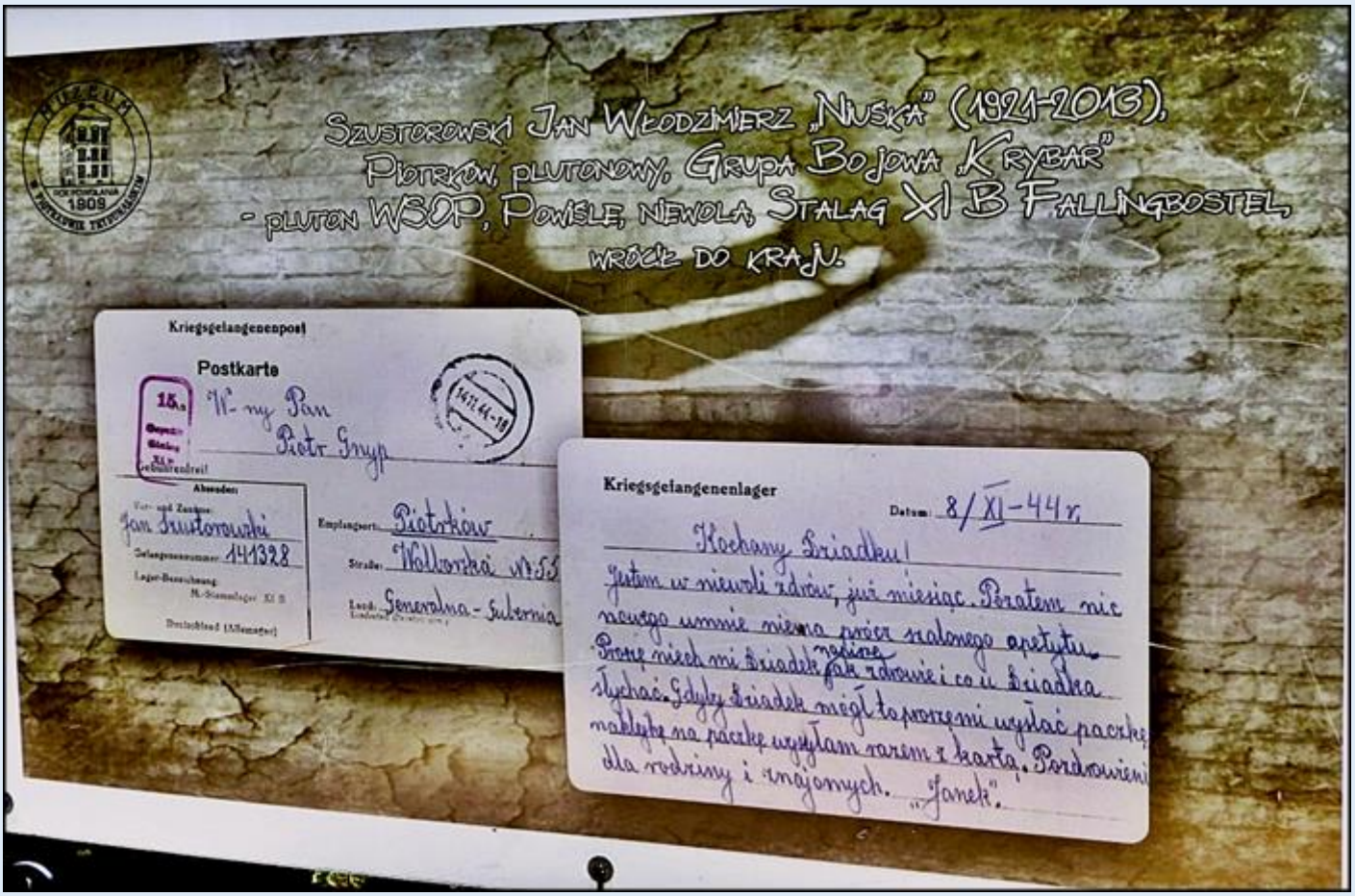
Szustorowski Jan Włodzimierz „Niuśka" (1921-2013),
Piotrków, plutonowy, Grupa Bojowa „Krybar"
- pluton WSOP, Powiśle, niewola, Stalag XI B Fallingbostel,
wrócił do kraju.
Kriegsgefangenenpost
Postkarte
W-ny Pan
Piotr Gnyp
Absender:
Jan Szustorowski
Gefangenennummer: 141328
Empfangsort: Piotrków
Straße: Wolborska Nr 55
Land: Generalna - Gubernia
Kriegsgefangenenlager
Datum: 8/XI-44 r.
Kochany Dziadku!
Jestem w niewoli zdrów, już miesiąc. Poza tem nic
nowego u mnie niema prócz szalonego apetytu.
Proszę niech mi Dziadek napisze jak zdrowie i co u Dziadka
słychać. Gdyby Dziadek mógł to proszę mi wysłać paczkę
naklejkę na paczkę wysyłam razem z kartą. Pozdrowienia
dla rodziny i znajomych. „Janek".

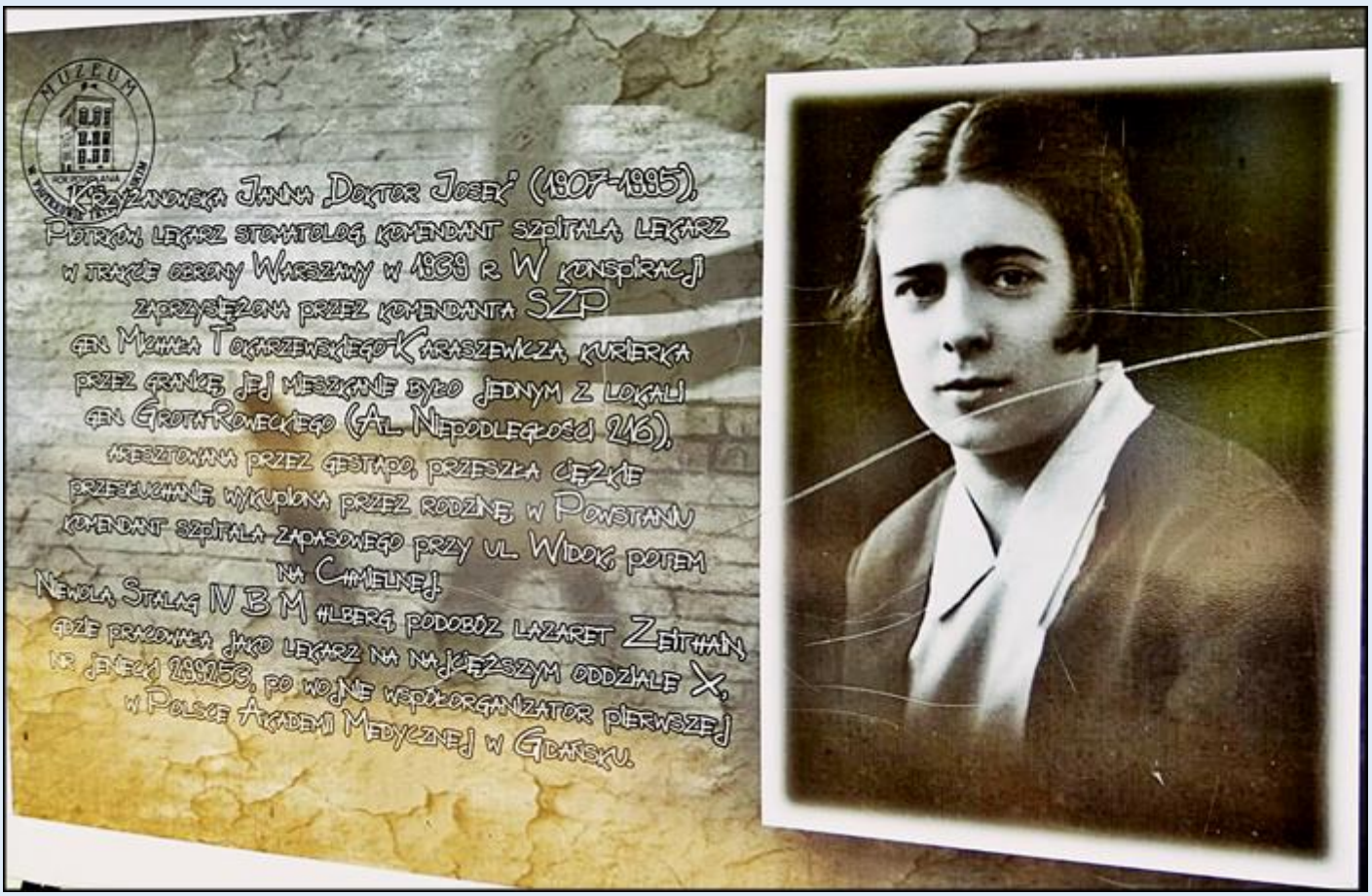
MUZEUM
Krzyżanowska Janina Doktor Josek (1907-1995),
Piotrków, lekarz stomatolog, komendant szpitala, lekarz
w trakcie obrony Warszawy w 1939 r. W konspiracji
zaprzysiężona przez komendanta SZP
gen. Michała Tokarzewskiego-Karaszewicza, kurierka
przez granicę, jej mieszkanie było jednym z lokali
gen. Grota-Roweckiego (Al. Niepodległości 246),
aresztowana przez gestapo, przeszła ciężkie
przesłuchanie, wykupiona przez rodzinę, w Powstaniu
komendant szpitala zapasowego przy ul. Widok, potem
na Chmielnej
Niewola, Stalag IV B/M Hlberg, podobóz lazaret Zeithain,
gdzie pracowała jako lekarz na najcięższym oddziale X,
nr jeniecki 299058, po wojnie współorganizator pierwszej
w Polsce Akademii Medycznej w Gdańsku.

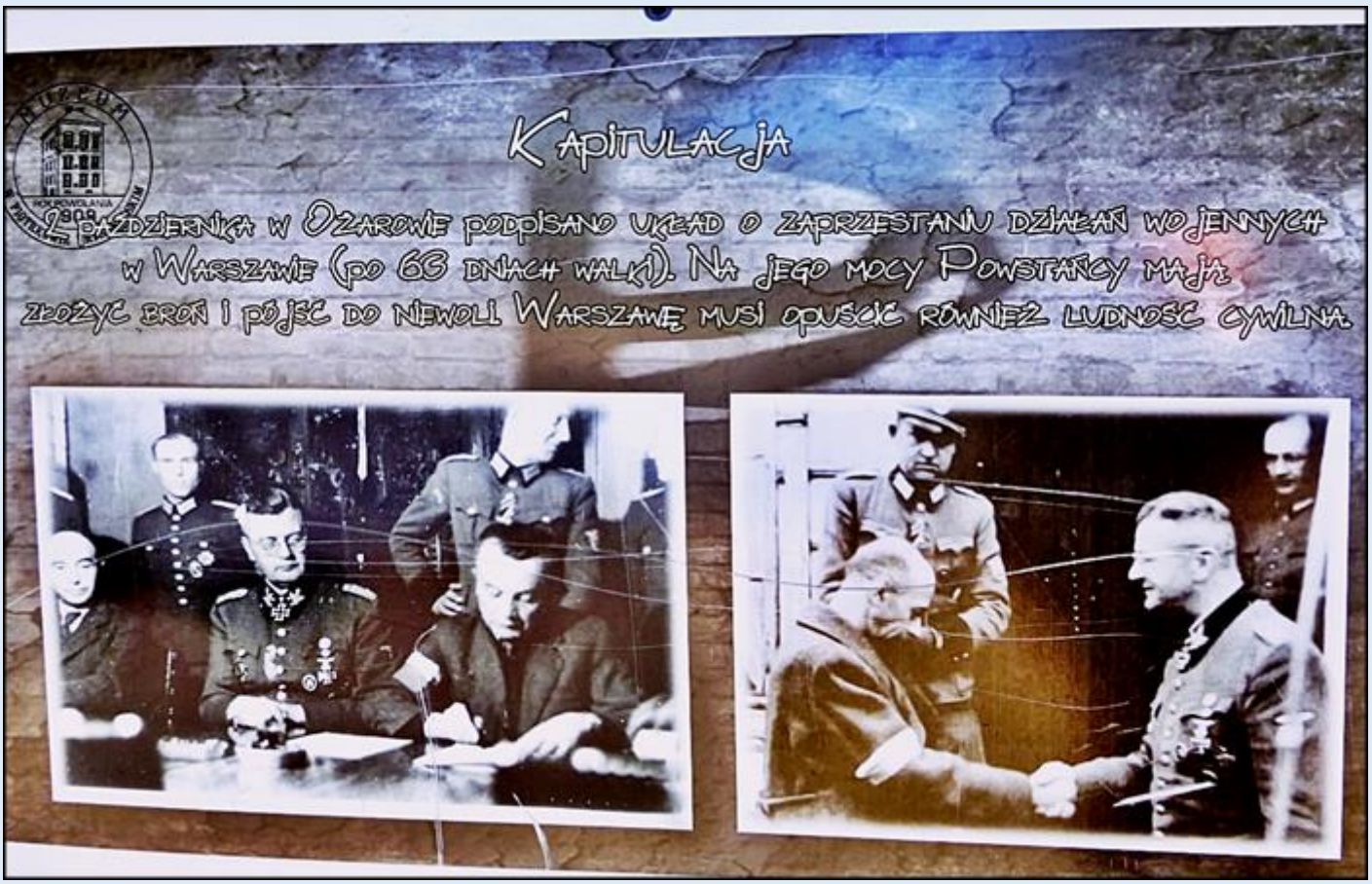
MUZEUM
Kapitulacja
2 października w Ozarowie podpisano układ o zaprzestaniu działań wojennych
w Warszawie (po 63 dniach walki). Na jego mocy Powstańcy mają
złożyć broń i pójść do niewoli. Warszawę musi opuścić również ludność cywilna.

Zapała Jan Antoni „Skalny” (zm. 1944),
Grupa Bojowa „Krybar” na Powiślu,
3 sierpnia ujęty i rozstrzelany przez Niemców pod wiaduktem Mostu Poniatowskiego.

Wojciechowski Roman „Wiewiórka” (1926-1944), strzelec,
zgrupowanie „Sienkiewicz”, następnie „Gozdawa” i „Krysia”,
Wola-Stare Miasto-kanały-Śródmieście-Czerniaków,
ranny 1 września, po opatrzeniu dalej walczył,
jego szczątki ekshumowano po wojnie z ul. Przemysłowej, z mogiły w ogródku.

Zgórecki Ryszard „Lipa” (1925-1944),
strzelec, kompania sztabowa - pluton 228 na Zoliborzu
- obwód „Żywiciel”, zginął 2 sierpnia.

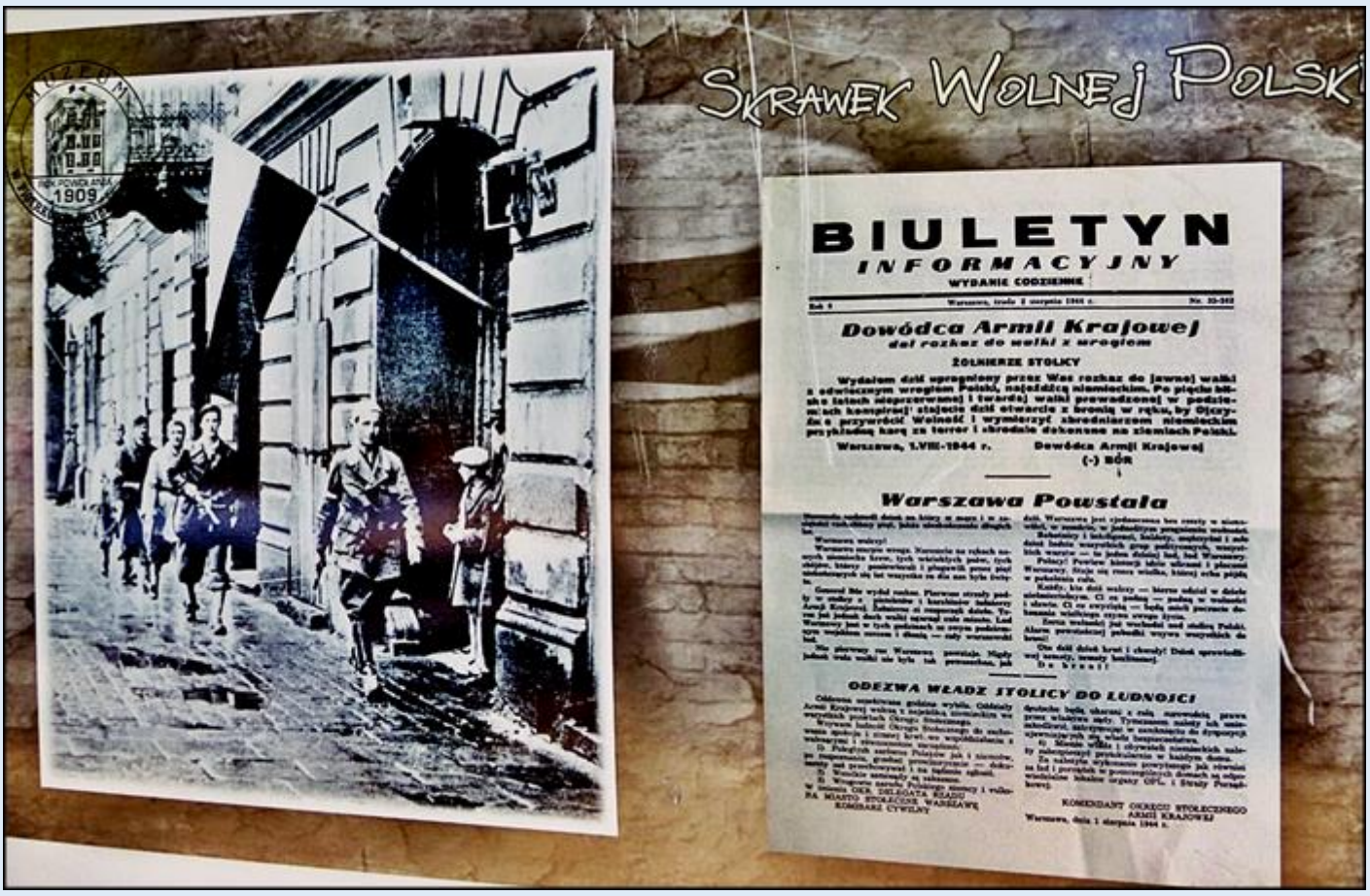

Bracia Dobrzańscy
Tadeusz „Pogorzelski" (1915-1969), kpr. pchor.,
zbrojmistrz zgrupowania AK „Chrobry II", I batalion
„Lecha Zelaznego", 1 kompania „Warszawianka" w Śródmieściu,
(jego brat Jerzy w tej samej kompanii), niewola,
Stalag 344 Lamsdorf, następnie Oflag VII A Murnau,
nr 101891. Po wyzwoleniu służył
w Brygadzie Świętokrzyskiej,
później w II Korpusie Polskim we Włoszech.
W 1948 r. wyemigrował do Argentyny,
a w 1952 r. do Kanady, gdzie działał
w organizacjach polonijnych.

Jan Andrzej Byczkowski „Cendro" (1910-1944)
Ur. w Piotrkowie, ppor/por., po kampanii wrześniowej jeniec
Oflag VI B Arnswalde (Choszczno), batalion „Czata 49",
Wola, Stare Miasto, desant kanałowy na pl. Bankowy.
Uzasadnienie pośmiertnego awansu na por.:
„Bardzo dobry D-ca, rozważny, opanowany,
zdecydowany w wykonywaniu zadań.
Działy o podwładnych. Świeci zawsze
przykładem odwagi i poświęceniem."
Pośmiertnie Krzyż Virtuti Militari V kl.
Wybitnie ofiarny i odważny oficer.
Odznaczył się we wszystkich działaniach Czaty.
Wzór ofiarności, poświęcenia i rozsądnej odwagi.
- Dwukrotnie dowodził grupą czołową w uderzeniu na Stawki
i odwagą swoją i przykładem przyczynił się do wykonania
akcji w obu wypadkach.
Poległ 31 sierpnia w czasie walki desantu kanałowego na Placu
-Bankowym podczas nieudanej próby przebicia oddziałów staromiejskich do Śródmieścia.

Piotrkowianie nie biorący bezpośrednio udziału w walkach

Zygmunt Zaremba (1895-1967),
Delegatura Rządu RP na Kraj,
redaktor „Robotnika",
wyszedł z ludnością cywilną,
ostatni przewodniczący RJN
(podziemnego parlamentu)
do lipca 1945 r., polityk PPS na emigracji,
działacz antykomunistyczny.

Izdebski Henryk „Zbigniew" (1899), Wojskowy Sąd Specjalny,
sztab KG AK, Śródmieście.

Sanitariuszki, łączniczki, peżetki...

Męclewska Maria „Lilka" (1920),
sanitariuszka plutonu sanitarnego batalionu „Bełt" w Śródmieściu

Rudzińska Anna „Hania" (1919-1992), łączniczka, pułk „Baszta", batalion „Bałtyk", Mokotów

Dybowska Wanda Dorota „Dzidka" (1908), „Peżetka"
- Pomoc Żołnierzowi, zgrupowanie „Kryska", Górny Czerniaków, ranna

Rodzina Mokrzyckich

Mokrzycki Lucjan Piotr „Sęp" (1903-1970), sierżant, Grupa Bojowa „Krybar",
Powiśle i Śródmieście - wyszedł jako cywil

Mokrzycki Ludwik Henryk „Venturski" (1906-1978), sierżant, Grupa Bojowa „Krybar",
Powiśle i Śródmieście - wyszedł jako cywil

Mokrzycki Marian Leoncjusz „Bicz" (1901-1944), porucznik,
Grupa Bojowa „Krybar" na Powiślu, od 4 sierpnia d-ca zgrupowania, zginął 20 września

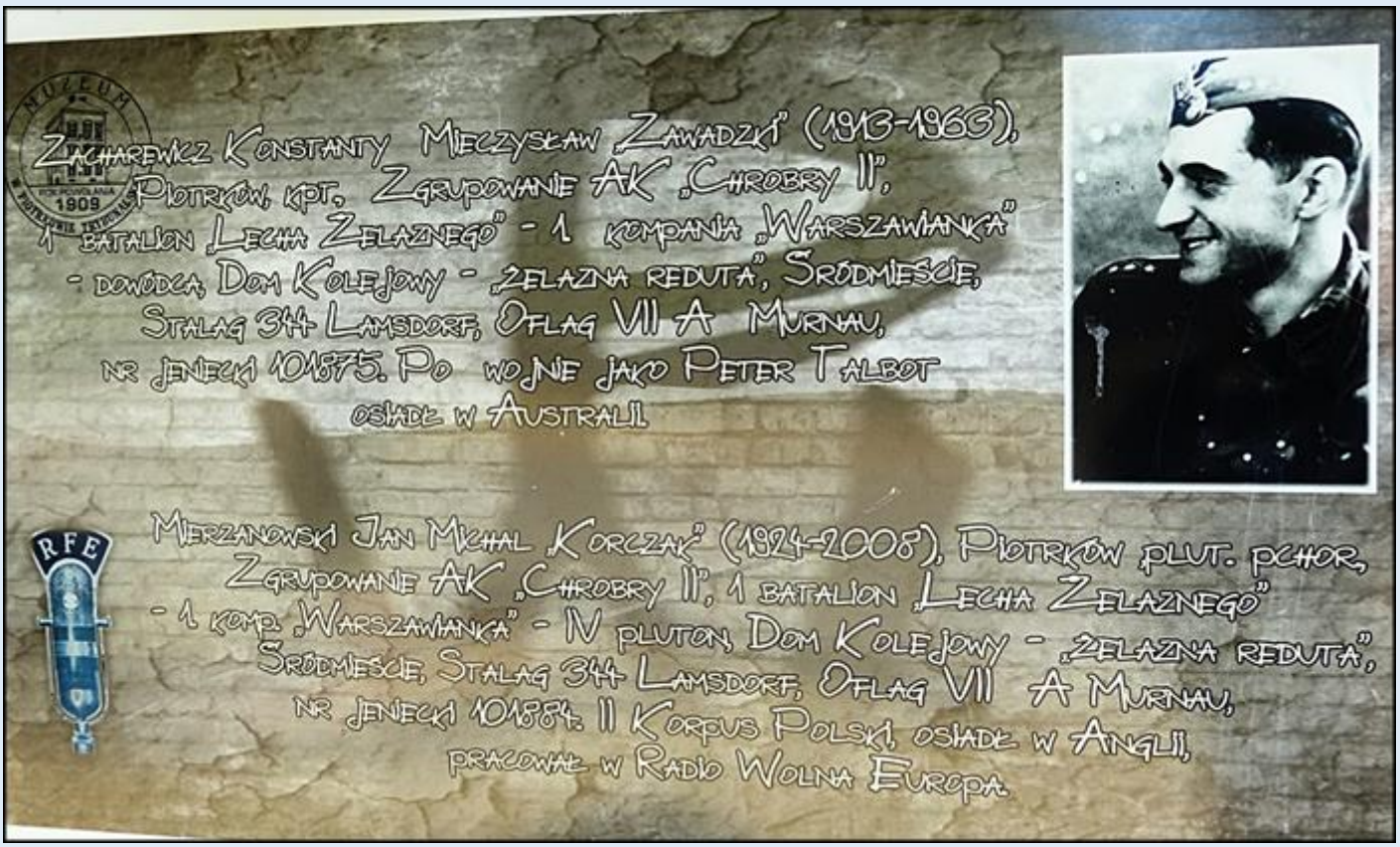
Zacharewicz Konstanty Mieczysław „Zawadzki” (1913-1963), Piotrków, kpt., Zgrupowanie AK „Chrobry II”, 1 batalion „Lecha Żelaznego” - 1. kompania „Warszawianka” - dowódca, Dom Kolejowy - „Żelazna reduta”, Śródmieście, Stalag 344 Lamsdorf, Oflag VII A Murnau, nr jeniecki 101575. Po wojnie jako Peter Talbot osiadł w Australii.
Mierzanowski Jan Michał „Korczak” (1924-2008), Piotrków, plut. pchor., Zgrupowanie AK „Chrobry II”, 1 batalion „Lecha Żelaznego” - 1. komp. „Warszawianka” - IV pluton, Dom Kolejowy - „Żelazna reduta”, Śródmieście, Stalag 344 Lamsdorf, Oflag VII A Murnau, nr jeniecki 101884. II Korpus Polski, osiadł w Anglii, pracował w Radio Wolna Europa.

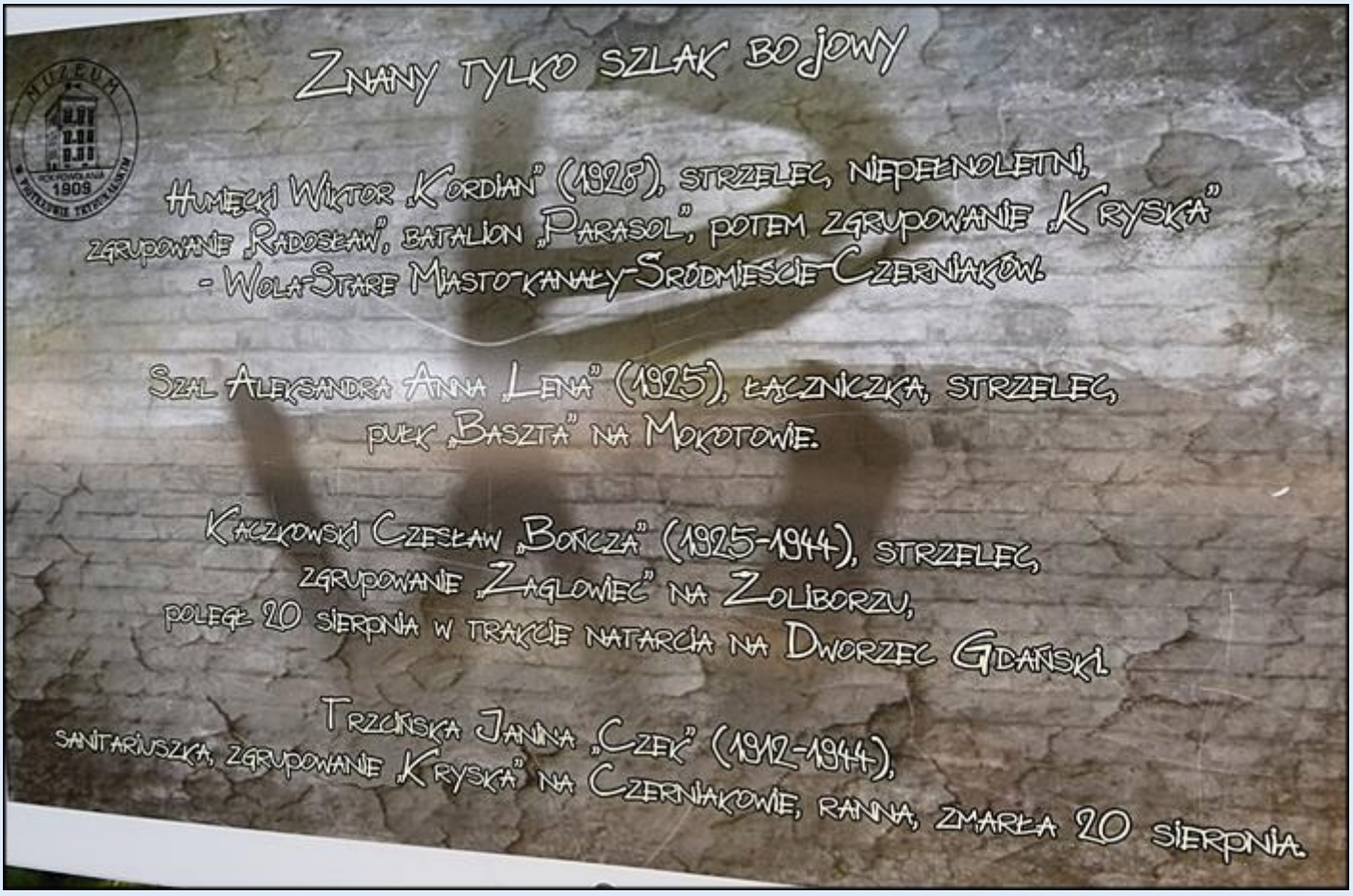
Znany tylko szlak bojowy
Humięcki Wiktor „Kordian” (1928), strzelec, niepełnoletni, zgrupowanie „Radosław”, batalion „Parasol”, potem zgrupowanie „Kryska” - Wola-Stare Miasto-kanały-Śródmieście-Czerniaków.
Szal Aleksandra Anna „Lena” (1925), łączniczka, strzelec, pułk „Baszta” na Mokotowie.
Kaczkowski Czesław „Bończa” (1925-1944), strzelec, zgrupowanie „Zagłowiec” na Żoliborzu, poległ 20 sierpnia w trakcie natarcia na Dworzec Gdański.
Trzcińska Janina „Czek” (1912-1944), sanitariuszka, zgrupowanie „Kryska” na Czerniakowie, ranna, zmarła 20 sierpnia.

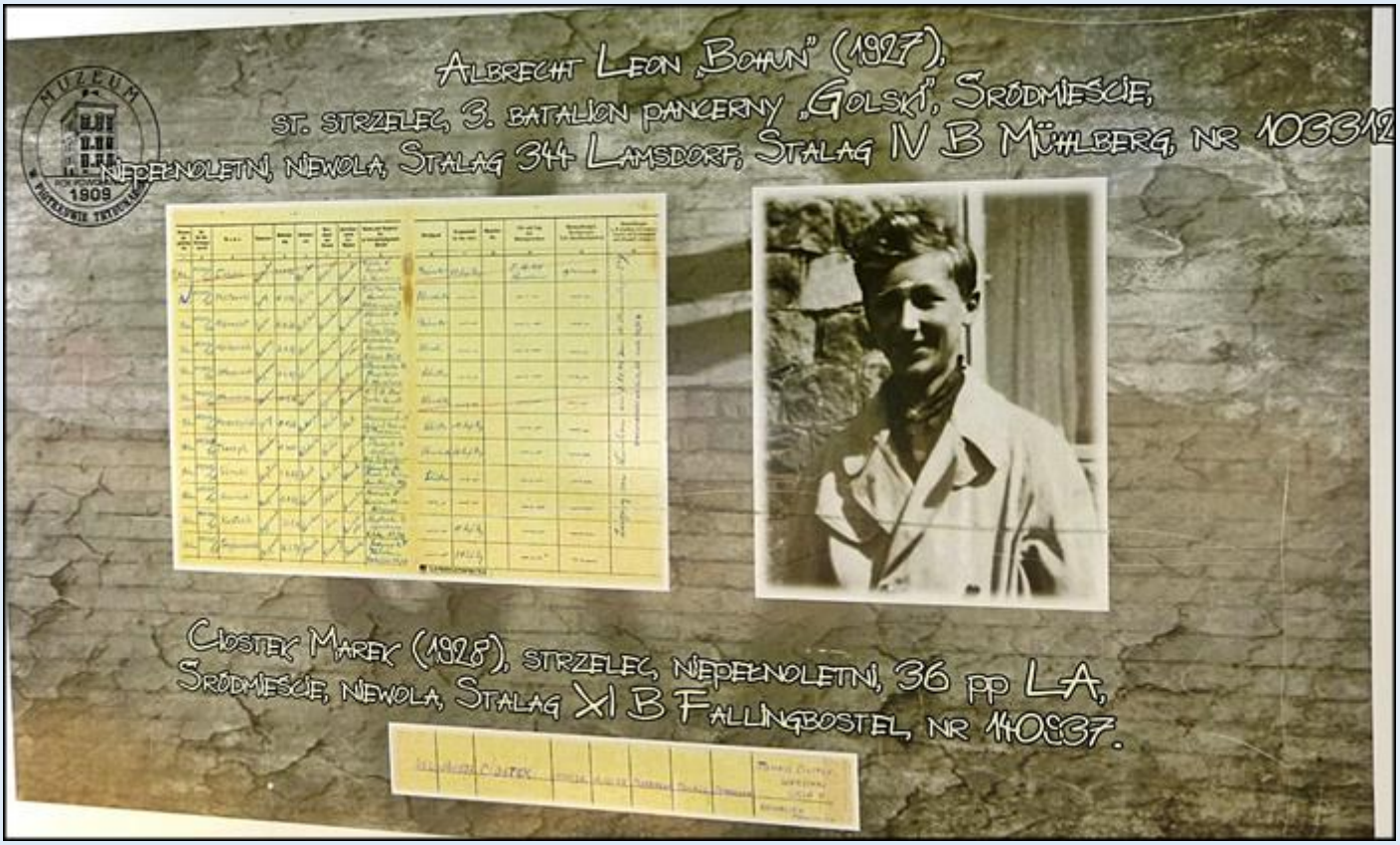
Albrecht Leon „Bohun" (1927),
st. strzelec, 3. batalion pancerny „Golski", Śródmieście,
niepełnoletni, niewola, Stalag 344 Lamsdorf, Stalag IV B Mühlberg, nr 103312
Ciostek Marek (1928), strzelec, niepełnoletni, 36 pp LA,
Śródmieście, niewola, Stalag XI B Fallingbostel, nr 140537.

Szafnicki Józef Leon „Zalewski"
(1912-1979), ppor.,
oficer „Topór" w Śródmieściu Południe
- kierownik produkcji uzbrojenia,
niewola, Stalag X B Sandbostel
i Oflag X C Lübeck, nr 225357,
wrócił do kraju, chemik na Politechnice
Śląskiej, później Poznańskiej (docent)
POLAND
POLAND

zdjęcia: ***Jan Nitecki***

POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII